

Uplatňování ustanovení Lisabonské smlouvy o zapojení národních parlamentů do rozhodovacích postupů EU 10 let poté

Abstrakt

Přijetí Lisabonské smlouvy znamenalo několik zásadních institucionálních změn ve fungování EU. Došlo například k dalšímu posunu ke spolurozhodování o sekundárních právních aktech Evropským parlamentem, jež se stalo řádným legislativním postupem. Bylo rovněž přistoupeno k rozšíření rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě, namísto jednomyslnosti, jejíž určení podléhá novým podmínkám. V neposlední řadě došlo k rozčlenění pravomocí EU na výlučné, sdílené a doplňkové a koordinační. Tyto a další související kroky znamenaly zároveň intenzivnější zapojení národních parlamentů, jednak ve smyslu kontroly správného výkonu svěřených pravomocí, ale také ve smyslu určité demokratické pojistky nově nastavených postupů.

Cílem předložené práce je podání komplexního obrazu platné právní úpravy v této oblasti, včetně historického shrnutí faktorů, které ovlivnily její současnou podobu. V návaznosti na to přináší bilanční zhodnocení nejčastěji využívaných mechanismů po desetileté zkušenosti s jejich uplatňováním. Na základě něj dochází následně k zamyšlení nad tím, jakým způsobem a zda vůbec by mohlo být potenciálu vnitrostátních parlamentů v tomto ohledu ještě lépe a efektivněji využito, ať už za stávajícího nastavení, či prostřednictvím změny Smluv. Zvolené pojetí staví na aktuálnosti daného tématu v kontextu debat o budoucnosti Evropy.

Práce usiluje o vyváženost teoretické a praktické složky i jejich čtyř částí, které na sebe svým obsahem plynule navazují. Úvodní část se v čase ohlíží do minulosti, do období před přijetím Lisabonské smlouvy, a vyzdvihuje zásadní milníky, které v kontextu s nimi spojených historických událostí pro národní parlamenty znamenaly určitý posun směrem k současnému nastavení. Jejím cílem je poskytnout čtenáři základní představu o okolnostech zavedení jednotlivých nástrojů do systému unijního rozhodování.

V další části se již práce přesouvá do současnosti a nabízí podrobnější rozbor jednotlivých institutů, jejichž prostřednictvím jsou národní parlamenty zapojeny do rozhodování na úrovni EU, ať už formálně, či s využitím nejrůznějších neformálních mechanismů. Jednotlivé způsoby jejich účasti jsou logicky řazeny podle četnosti jejich uplatnění a vztahu k příslušnému účastníkovi unijního legislativního procesu. Touto částí má být položen teoretický základ pro další úvahy o fungování platné právní úpravy i jejich eventuálních změnách.

Následující část nabízí analýzu praktického využívání nejběžnějších z uvedených nástrojů za uplynulých deset let. Úvodní kapitola nejprve shrnuje základní rozdíly mezi přístupy jednotlivých národních parlamentů, v jejichž světle je třeba chápat později představená statistická data. Na jejich základě jsou pak popsána některá slabá místa a limity platné právní úpravy. Pozornost je záměrně omezena na mechanismy, jež jsou parlamenty využívány v jejich každodenní činnosti a na něž se zaměřují také nejrůznější reformní iniciativy, kterými se práce zabývá ve své poslední části. Ta patří rozboru a zhodnocení současných snah o posílení postavení národních parlamentů a dalších změn, které by jejich budoucí roli mohly nějakým způsobem ovlivnit, z hlediska reálnosti jejich zavedení, následného praktického uplatnění, ale i potenciálního přínosu s ohledem na dosavadní zkušenost.

Klíčová slova: Lisabonská smlouva; národní parlamenty; subsidiarita; proporcionalita